

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ та МИСТЕЦТВА
(для учнів 3А класу)

Валентини ВАЛЬЧЕНКО,
вчителя початкових класів

Тема: «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб»
Мета: узгодження взаємодії вчителя початкових класів та керівника гуртка в забезпеченні якості освіти.

Навчальна: ознайомити здобувачів освіти з мультфільмом «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб»; вчити характеризувати персонажів мультфільму, оцінювати їхні вчинки;

розвиваюча: розвивати мовлення, навички спілкування в групі, вмінь переконувати та вести дискусію, акторські здібності, комунікативні навички, увагу, уяву;

виховна: виховувати шанобливе ставлення до хліба.

Тип уроку: інтегрований

Матеріально-технічне забезпечення:

ноутбук, інтерактивна дошка, медіа проектор

Дидактичне забезпечення:

прислів'я про хліб, відеоролик «Домашній український хліб. Реконструкція випікання», мультиплікаційний фільм «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб», паперовий мішок та іменовані кольорові зернини, тестові завдання, дискусійна сітка Елвермана, інтерактивна вправа «Два, група, всі разом», картки «Хмара слів», ручки, прості олівці, зошит, ляльки-рукавички.

Використані джерела:

1. Сапун Галина. Українська мова та читання 3клас./ Галина Сапун// Підручники і посібники. – 2020рік. – С.106-107

2. Сапун Галина. Українська мова та читання. Розробки уроків./Галина Сапун//Підручники і посібники. – 2021 рік. – С.74

3. Відеофільм «Домашній український хліб. Реконструкція випікання»/[Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=pmZgYfJqh6Q>

Складова моделі успішного випускника: громадянин, творча особистість.

Орієнтир складової моделі успішного випускника: громадянська позиція, творча самореалізація.

Педагогічний інструментарій: *підхід:* компетентнісний; *технології:* інтерактивні; *форма роботи:* інтегрований урок.

Ознаки успішного зростання випускника: бережливе ставлення до хліба як національної святині; розвиток креативного мислення, уяви, фантазії, творчих здібностей.

Перебіг уроку

Діти разом з вчителем біля дошки.

На одній частині дошки прикріплена паперова діжка. На іншій іменовані кольорові зернини на магнітах, за якими діти утворюють групи, а потім прикріплюють до діжки, коли будуть повідомляти про свої очікування від уроку.

I. Вступна частина. Емоційне налаштування

Учитель: Я хочу, щоб урок пройшов не марно,
Тому потрібно сісти рівно, гарно.
І працювати дружно, відповідно.
Знання ж отримати усім потрібно!
Тому хутчіш, часу не гаймо,
І наш урок розпочинаймо!

II. Повідомлення теми і мети уроку

Учитель: Сьогодні ми поведемо мову про те, без чого не уявити ні степової далі, ні світанку, ні самого життя. А про що саме будемо говорити,

спробуйте дізнатися за допомогою прислів'їв, які потрібно скласти за числовими підказками. **(Додаток 1)**

Діти працюють у трьох групах. У кожної є по два числові прислів'я.

Учитель: Будь ласка, зачитайте прислів'я, які у вас утворилися. Що спільного у всіх прислів'ях?

То про що ж буде мова на нашому уроці? *(відповіді дітей).*

Так, мова піде про хліб, і не тільки...

Учитель: Візьміть, будь ласка, свої зернини, підійдіть до діжки та прикріпіть їх на певному рівні *(на дні, посередині, вгорі)*. Рівень розміщення зернини – це ваші очікування від уроку. Якщо ви нічого не очікуєте дізнатись, розміщуйте зернину внизу, якщо маєте якісь більші надії – вище, якщо очікуєте чогось грандіозного, розміщуйте зернину вгорі.

Наприкінці уроку ви знову підійдете до діжки. Можливо, ваша думка зміниться, і ви перемістите насінину на інший рівень.

Учитель: Як ви вже зрозуміли, працювати сьогодні будете в групах. Тому вмошуйтеся і до роботи! Пропоную вам попрацювати над дискусійною сіткою Елвермана або іншими словами проведемо «павутинку» дискусії. **(Додаток 2)**

Працювати будете над проблемою «Чи треба берегти хліб?»
(Слайд 2)

У кожної групи є аркуш з дискусійною павутинкою, діти заповнюють її, роблять висновок, озвучують на загал.

Учитель: «Хліб – усьому голова», – кажуть у народі. Це не дивно, адже його здавна вважали основою життя, символом добробуту й багатства. Хліб цінували, вважаючи величезною святинєю... На сьогодні хліб – це звична для нас їжа.

А от в давнину до нього ставилися зовсім по-іншому. Випікання хліба було досить трудомістким процесом.

Люди вручну сіяли зерно, а потім за допомогою серпа збирали урожай, приступаючи до роботи ще вдосвіта. Зрізані колоски зв'язували у снопи й залишали сушитися. Потім молотили ціпом, а згодом – на водяних млинах і вітряках. **(Слайд 3)**

Для щоденного вживання пекли хліб із борошна грубого помолу, а от білий хліб їли лише у великі свята. Випікання хліба вважалося великим ритуальним дійством. «Майструючи» хліб, господиня мусила одягти все чисте, а перед цим – причепурити світлицю й приготувати рушники: на один клали хліб, іншим – накривали буханець, аби він «дійшов».

Перегляд відеоролика «Домашній український хліб.

Реконструкція випікання»

З давніх-давен хліб прирівнювали до сонця, тому надавали йому круглої форми. Звідси й різноманітні назви: колобок, калач, калита. Розрізати хлібину дозволялося лише ниткою, аби жодна крихта не впала додолу.

Хоч і рідко в якій оселі сьогодні випікають хліб, ставлення до нього майже не змінилося. Досі з ним зустрічають гостей, ідуть у гості, благословляють молодят, проводжають у дорогу...

За такого ставлення до хліба як до найвищої святині, не дивно, що про нього народ склав багато прислів'їв і приказок.

Отже, хліб потрібно берегти, бо це найголовніший продукт нашого харчування, народна святиня, найголовніший скарб.

Руханка

Учитель: Але я знаю одну історію про дівчинку, яка мала іншу думку і зробила вчинок..., а який – хороший чи поганий, вирішувати вам. Хочете дізнатися який? *(відповіді дітей)* Тоді пропоную переглянути мультиплікаційний фільм, назву його я зараз не називаю, ви маєте прочитати її самостійно під час перегляду або придумати.

Діти переглядають мультиплікаційний фільм «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб».

Учитель: Ось ми і переглянули мультфільм. То як же він називається?
(Слайд 4-6) *(відповіді дітей)* А тепер мені дуже б хотілося перевірити чи уважно ви дивилися та слухали те, що було на екрані. І зробимо ми це за допомогою інтерактивної вправи «Два, група, всі разом».
(Додаток 3)

Кожна пара отримує картку з тестами для перевірки. Спочатку діти працюють із завданнями у парі. Потім пари об'єднуються і порівнюють результати роботи всією групою. Дійшовши спільної згоди, групи закінчують роботу. Потім всі разом перевіряємо результат, який утворився, звіряючи його з відповідями на дошці.

Учитель: Давайте підсумуємо роботу груп. Чи схвалюєте ви вчинки Інге, чому? *(кожна група дає відповіді на питання)*

Учитель: 1. Хліб давався людям тяжкою працею від зернятка до буханця. Відсутність машин і ручна робота – від орання й посівання до збирання врожаю, від замішування тіста до розпалювання печі дровами і носіння води з криниці.

2. Люди настільки шанували хліб, що поганою прикметою вважали, коли він падав на землю. Навіть крихти віддавались домашній худобі. Хліб, що впав, цілували. Вірили, що не можна залишати на столі недоїдені шматки хліба – це до хвороб. Тож гратись хлібом і тим більше топтатись по ньому вважалось святотатством.

3. Після голодомору люди ще більше почали цінувати хліб, адже вони знали, що він коштував життя. Тому черевички Інге не були такими важливими як буханець хліба. Адже ми знаємо, що під час голодомору люди продавали останні речі, аби купити їжу.

Учитель: Для виконання наступного завдання нам потрібно розгорнути зошити, записати число, класна робота, вправа «Хмара слів»

(вчитель робить записи на дошці, діти в зошитах). У вас на партах є картки «Хмара слів» у вигляді пташки. (Додаток 4) Чому саме пташки, як ви гадаєте? (відповіді дітей)

На картці є завдання, які ви маєте виконати самостійно у зошитах, потім перевірити у групі, і всі разом з дошки. (Слайд 7)

Дітям потрібно виписати із хмари слів слова, які характеризують Інге, позначити в них суфікси, списати одне з трьох речень, яке сказали б дівчинці при зустрічі (на вибір).

Учитель: Діти, голодомор став наслідком жорстокості до українського народу. А як серце дівчинки ставало жорстким? (відповіді дітей)

Учитель: Жорстокість дівчинки проявлялася у знущанні над тваринами (у мультику над песиком, у казці дівчинка відривала жучкам крильця), знущанням над перехожими, непослухом матері, навіть коли вона потрапила в болото – спочатку виражала бунт і відразу, ниття.

Учитель: Жорстокість злих людей через їхні зачерствілі серця й цілеспрямовані жорстокі дії призвела до загибелі мільйонів українців, у тому числі дітей.

Жорстокість Інге призвела до спокути своєї вини в образі пташки, і це для неї був урок, щоб змінитись і стати чуйною.

Учитель: Пам'ятаєте, на початку уроку я казала, що ми будемо говорити про хліб і не тільки. Сьогодні я пропоную вам побути у ролі акторів, які відтворюють сюжет мультфільму «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб».

1. Першій групі пропоную зробити це за допомогою ляльок-рукавичок.

2. Другій групі – увійти в образи персонажів і самостійно розіграти сюжет.

3. Третій групі – скласти діалог між дівчинкою Інге до випробування і дівчинкою Інге після випробування. Що вони можуть сказати одна одній?

Учитель: Обговоріть у групі, хто яку роль може виконати, розподіліть їх між собою. Не забувайте, що актор має інтонаційно передати характер свого персонажу.

Діти розподіляють між собою ролі, презентують свою роботу.

V. Підсумок уроку

Учитель: Давайте зробимо підсумок уроку. *(кожна група відповідає на питання).*

1. Що сподобалось найбільше?
2. Що було не зрозумілим?
3. Що нового дізнались?
4. Що вдалося і не вдалося на уроці?

Кожній групі пропоную скласти висновок, який ви зробили для себе на уроці.

Учитель: Також маємо оцінити свою роботу. Ви працювали в групах, бачили роботу один одного. Яку оцінку кожна група собі ставить? *(відповіді дітей).*

Учитель: Дякую усім за роботу, сподіваюсь, що вам було цікаво на уроці. Але на сьогодні це ще не все. Закріплення ваших знань та вмінь відбудеться на гуртку «Чарівний завиток».

Тепер хочу почути, що ви очікували від уроку, де ви розмістили зернину в мішку, і чи справдилися ваші очікування. *(відповіді дітей)* Прошу усіх підійти до діжки та змінити за потреби розташування зернин.